

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 6 augusti 1914 kl. 5 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om befrielse för visst slag av föreningar från skyldighet att till stat och kommun erlægga skatt för inkomst och förmögenhet.

(2:a avd.)

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp*, frih. C. J. Beck-Friis, Ollas A. Ericsson, Eklund*, Lyckholm*, Antonsson, Bäckström, Sandler, Rune, Källman, Karlsson i Fjäl, Jonsson i Hökhult, Elof Ljunggren, Danström, Forssman*, frih. Hermelin*, Hamrin, von Hofsten och Holmström.

*) Icke deltagit i justeringen av betänkandet.

I en inom andra kammaren av herr *Söderberg* i Stockholm väckt motion, nr 38, som hänvisats till bevillningsutskottet, föreslås, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning, huruvida och i vad mån föreningar, som icke genom ekonomisk verksamhet bereda sig eller sina medlemmar ekonomisk vinst, böra befrias från skyldighet att till stat och kommun erlægga skatt för inkomst och förmögenhet, samt för riksdagen framlägga det förslag till ändring i gällande beskattningsförfordningar, som av utredningen kan föranledas.»

Enahanda förslag framfördes av herr *Söderberg* och sex medmotiönärer i motionen II: 39 vid innevarande års förra riksdag, och har till *Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 7 saml. 18 häft. (Nr 22.) 1*

motivering nu allenast åberopats, vad då anfördes. Jämväl utskottet tillåter sig beträffande motiveringen för förslaget hänvisa till sistberörda motion.

Utskottet.

Såsom motionären erinrat, väcktes av honom och medmotionärer redan vid 1912 års riksdag motion i förevarande ämne. Då föreslogos vissa bestämda ändringar i beskattningsförordningarna innebärande, att »föreningar med ideell verksamhet» skulle frikallas från skattskyldighet för inkomst, som ej härrörde av rörelse eller yrke, och förmögenhet.

Bevillningsutskottet ansåg sig ej kunna tillstyrka motionen, men föreslog, att riksdagen skulle ingå till Kungl. Maj:t med begäran om utredning av frågan. Häremot hade dock sju ledamöter reserverat sig och yrkat avslag. Sedan reservanternas mening segrat i första kammaren, men utskottets förslag bifallits i andra kammaren, hade emellertid frågan, då sammanjämkning ej kunde ske, förfallit.

Då frågan motionsvis återkom till innevarande års förra riksdag, hade man inskränkt sig till hemställan om utredning i ordagrann överensstämmelse med vad bevillningsutskottet 1912 förordnat. Till följd av riksdagens upplösning blev dock varken utskottet eller riksdagen i tillfälle att uttala sig i ämnet.

Innan utskottet nu ingår på bedömande av själva motionen, torde det vara lämpligt att inledningsvis återgiva följande från 1912 års utskotts-betänkande hämtade översikt.

»Enligt de år 1910 utfärdade skattelagarna äro juridiska personer i allmänhet skattskyldiga för inkomst. Så stadgas i 3 § förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, att skattskyldiga för inkomst äro 'inländska aktiebolag, solidariska bankbolag och sådana bolag, som enligt särskild författning äro skyldiga att avstå sin vinst, samfund, stiftelser, verk och inrättningar, föreningar för ekonomisk verksamhet och andra inländska juridiska personer' etc. Från skattskyldighet särskilt frikallade juridiska personer uppräknas i 5 §. Bland undantagen uppräknas icke föreningar med ideell verksamhet, däremot åtskilliga samfund, stiftelser och andra sammanslutningar, som fullfölja allmännyttiga och välgörande ändamål, såsom vetenskapliga samfund, allmänna undervisningsverk, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjuk- och fattigvårdsinrättningar jämte andra fromma stiftelser.

Alla juridiska personer, som icke äro uttryckligen frikallade från skyldighet att erlägga inkomstskatt, få anses skattskyldiga.

I bevillningsförordningen äro bestämmelserna angående juridiska personers skattskyldighet vad beträffar inkomstbevillningen i huvudsak lika lydande med motsvarande bestämmelser i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt. Bestämmelserna återfinnas i fråga om skattskyldigheten i 10 § och i fråga om den skattefrihet, som tillkommer vissa juridiska personer, i 12 § 2 mom. I avseende å skattskyldigheten enligt bevillningsförordningen får likaledes anses gälla, att alla juridiska personer, som icke uttryckligen äro frikallade från skattskyldighet, äro skattepliktiga.

Även enligt de beskattningsförordningar, som gällde intill 1910 års slut, voro juridiska personer med vissa undantag, som dock icke omfattade 'föreningar med ideell verksamhet', skyldiga att erlägga skatt för inkomst, såväl inkomstskatt som bevillning. De nya skattelagarna åsyftade icke att införa några ändrade bestämmelser härutinnan. Hade avsikten varit att befria föreningar med ideell verksamhet från skattskyldighet, hade utan tvivel denna grupp av juridiska personer särskilt uppräknats bland dem, som enligt 5 § förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt och 12 § bevillningsförordningen frikallades från skyldighet att erlägga skatt.

Att avsikten varit att bibehålla den skattskyldighet, som ideella föreningar enligt förut gällande lagstiftning voro underkastade, framgår även vid jämförelse med vad som stadgats angående skattskyldighet för förmögenhet. Sådan skattskyldighet åligger enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt (12 §) huvudsakligen fysiska personer, men från denna regel göres undantag bland annat med avseende å föreningar och samfund, vilkas medlemmar icke på grund av medlemskapet äga del i föreningens eller samfundets förmögenhet. Sådana föreningar, vilkas skyldighet att erlägga förmögenhetsskatt sålunda i förordningen uttryckligen anges, äro oftast föreningar med ideella syften. Föreningar för ekonomisk verksamhet äro däremot icke skattskyldiga för förmögenhet, utan beskattas föreningsmedlemmarna var för sig för sina andelar i sådana föreningar.

Teoretiskt sett har således de s. k. ideella föreningarnas skattskyldighet genom 1910 års skattelagsreform ej undergått annan förändring, än att dessa föreningar liksom andra ej särskilt undantagna skattskyldiga drabbats av den nya förmögenhetsskatten. En annan sak är, att genom

bestämmelserna om denna skatt taxeringsmyndigheternas uppmärksamhet i högre grad än förut fästs vid den skattskyldighet, som även i övrigt åligger föreningarna. Härav har givetvis följt, att många föreningar, som förut faktiskt undgått beskattning, vid de nya skattelagarnas tillämpning blivit taxerade för såväl inkomst som förmögenhet. Detta har i sin ordning medfört, att spørgsmålet om lämpligheten att överhuvud taget beskatta ifrågavarande föreningar blivit aktuellt, och som ett uttryck för den uppfattning, att desamma icke böra betungas med skatt, har förevarande motion framkommit.»

Reservanterna i utskottet 1912 stödde sig huvudsakligen därpå, att frågan blivit för tidigt väckt. De nya författningarna hade endast ett år vunnit tillämpning och uppkomna tvister om deras rätta tolkning hade ej i något fall hunnit prövas i högsta instans. Man borde avvakta de prejudikat, som vore att emotse. Detta motiv var ock under diskussionen i kamrarna det ledande för motståndarna till förevarande reformtanke.

Sedan bevillningsutskottet nu åter fått denna fråga till behandling, blev det därför utskottets första omsorg att se till, om frågan särskilt med avseende å rättspraxis kommit i ett förändrat läge. För sådant ändamål har utskottet låtit undersöka det befintliga processmaterialet, och föreligger resultatet av denna undersökning i en till detta betänkande fogad *P. M.* angående hithörande rättsfall.

Genom dessa rättsfall har bestyrkande vunnits åt vad 1912 års bevillningsutskott uttalade om ifrågavarande föreningars subjektiva skattskyldighet såsom författningsenligt gällande redan före 1910 års skattelagsreform och vid denna lämnad oförändrad eller, genom bestämmelserna om förmögenhetsbeskattningen, bekräftad. Subjektiv skattskyldighet för vidkommande föreningar har ansetts föreligga i samtliga av Kungl. Maj:t (regeringsrätten) avgjorda fall, utom beträffande två religiösa föreningar, vilka såsom närliggande gränsfall till fromma stiftelser kommit i åtnjutande av sistnämnda kategoris lagstadgade skattefrihet.

Enligt sakens natur komma dessa prejudikat att, i den mån så ej redan skett, bliva normerande för taxeringsarbetet och öva inflytande på besluten i anhängiggjorda beskattningsmål. Förväntas måste således, att den beskattning av vissa slag av föreningar, vars rationella berättigande motionären bestritt samt 1912 bevillningsutskottet och andra kammaren satt i fråga, kommer att få allt vidsträcktare omfattning.

I sitt betänkande i ämnet 1912 lämnade utskottet en översikt av ut-

ländsk lagstiftning på förevarande område, av vilken framgick, att å flera håll i utlandet, bl. a. i Danmark och Norge, hithörande föreningar vore gynnsammare ställda än hos oss. I anslutning härtill anförde utskottet följande:

»Tanken att undantaga föreningar, som nu äro i fråga, från beskattning har även hos oss varit tidigare uppmärksammas. Härvid må särskilt erinras, hurusom i kommunalskattekommitterades betänkande af år 1900 bland andra även »föreningar eller samfund för annat ändamål än ekonomisk verksamhet» undantogs såväl från bevillning till staten för annan inkomst än av fast egendom som från all inkomstskatt till kommun. 1904 års skattelagsförslag, som blev grundläggande för den följande lagstiftningen, intog emellertid en annan ståndpunkt och upptog såsom skattepliktiga för inkomst »föreningar för ekonomisk verksamhet och övriga juridiska personer» utan att därvid göra något undantag för andra föreningar.

Medan i äldre skattepolitik i stort sett någon åtskillnad i fråga om skatteplikt ej gjordes inom varje särskilt slag av i anspråk tagna skatteobjekt, utan exempelvis kapitalet beskattades lika utan hänsyn till huru eller för vad ändamål det bildats, har den moderna åskådningen allt mera kommit till insikt om lämpligheten och nödvändigheten av viss differentiering i sådant avseende, så att t. ex. en ideell förening ej anses böra i skattehänseende stå på samma plan som ett affärsföretag. Det allmänna kan ofta befinnas hava mera intresse av att föreningens verksamhet ohindrat får fullföljas än av den relativt obetydliga skatteinkomsten från föreningen.

Föreningsväsendet har också under de senare åren i vårt land nått en sådan utveckling, att föreliggande, för många föreningar synnerligen viktiga fråga tarvar en snar och tillfredsställande lösning.

I det allmänna föreställningssättet har det nog länge ingått, att föreningar, som tjäna sociala, välgörande eller eljes allmännyttiga syften böra betungas med skatt lika litet som stiftelser och åtskilliga andra inrättningar med liknande ändamål. Då nu vissa av dessa senare äro uttryckligen befriade från skatt, synas goda skäl tala för att i motsvarande fall genom särskilt stadgande befria även föreningar. En reform i den riktning motionärerna föreslagit anser därför utskottet sig jämväl böra förorda.

Emellertid är frågan tvivelsutan mera invecklad och svårlöst, än motionärerna uppenbarligen tänkt sig. En allmän undantagsbestämmelse

för »förening med ideell verksamhet» lärer icke kunna stadgas redan av det skäl, att begreppen »ideell förening» och »ideell verksamhet» till skillnad från ekonomiska sådana ännu ej blivit definierade i svensk lagstiftning. En dylik bestämmelse skulle således leda till oklarhet i tolkningen och ojämnhet i tillämpningen. Fråga är väl också, om alla föreningar, som på grund av uteslutande eller huvudsakligen ideell verksamhet kunde föras hit, böra komma i åtnjutande av den ifrågasatta befrielsen. I varje fall synes tydligt, att olika slag av sådana föreningar i mycket olika grad påkalla sådan förmån. Bland de stora grupperna av föreningar för icke ekonomiska ändamål märkas nykterhetsföreningar, religiösa föreningar, politiska föreningar, yrkesföreningar, arbetsgivare- och arbetareföreningar, skytte- och idrottsföreningar samt föreningar med konstnärligt, vetenskapligt eller rent sällskapligt syfte. Det bör undersökas, huruvida dessa och andra dylika föreningar helt eller delvis böra befrias från skatt. I betraktande bör ock tagas, i vad mån understödsföreningar och andra visserligen till sin natur i viss mån ekonomiska föreningar, som dock genom sin verksamhet gagna det allmänna, böra, där de ej redan få anses undantagna, i förevarande avseende likställas med de ideella föreningarna.

Ifrågasättas kunde jämväl, att beträffande här omhandlade skattefrihet skillnad borde göras mellan skatten till staten och skatten till kommunerna, och lär måhända även denna sida av saken böra undersökas.»

Vad sålunda uttalades 1912, synes utskottet fortfarande äga samma giltighet. Det kunde till och med sägas, att de senare årens utveckling av föreningsväsendet givit ökad styrka åt de anförda synpunkterna.

På sätt av det föregående framgår, ansåg 1912 års utskott sig böra, oaktat sina sympatier för den dåvarande motionens syfte, stanna vid en framställning till Kungl. Maj:t om utredning i frågan. Då nu även motionären funnit ändamålsenligt att ansluta sig till denna ståndpunkt, har det nuvarande utskottet så mycket mindre anledning att frångå densamma. Det vill emellertid också synas utskottet, att även den, som i närvarande stund tilläventyrs är obenägen för själva reformen, dock utan betänkligheter kunde vara med om, att frågan bleve allsidigt och opartiskt utredd, särskilt då den avsedda utredningen icke skulle vara bunden av något som helst direktiv utan hava till föremål »*huruvida* och i vad mån» den ifrågasatta skattefriheten borde komma till stånd.

Under åberopande av det ovanstående får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till herr *Söderbergs* i Stockholm förevarande motion, II: 38, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning, huruvida och i vad mån föreningar, som icke genom ekonomisk verksamhet bereda sig eller sina medlemmar ekonomisk vinst, böra befrias från skyldighet att till stat och kommun erlägga skatt för inkomst och förmögenhet, samt för riksdagen framlägga det förslag till ändring i gällande beskattningsförfordningar, som av utredningen kan för-anledas.

Stockholm den 6 augusti 1914.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservation

av herrar friherre *Beck-Friis*, *Ollas A. Ericsson*, *Lyckholm*, *Antonsson*, *Jonsson* i Hökhult, *Danström*, *Forssman*, friherre *Hermelin* och *von Hofsten*, vilka yttrat:

Reservanterna i 1912 års bevillningsutskott anförde:

»Även om, på sätt utskottet framhållit, 1910 års skattelagsreform ej införde något nytt i avseende å de s. k. ideella föreningarnas skatteplikt för inkomst, måste man likväl förutsätta, att såväl under den föregående utredningen som vid förslagens behandling i riksdagen ej allenast de nya principerna utan ock de gamla grundsatserna, i den mån de skulle kvarstå i systemet, blivit föremål för grundlig omprövning. De nya

bestämmelserna om skatt å förmögenhet, som genom uttryckligt undantag från regeln stadgade skatteplikt för vissa juridiska personer, till vilka de ideella föreningarna obestriddigt äro hänförliga, gävo ju också vederbörande en särskild anledning att uppmärksamma frågan om dessa senares skattskyldighet i övrigt. Då det alltså måste antagas, att 1910 års skattelagars ståndpunkt i föreliggande fråga motsvarar vad riksdagen för blott två år sedan efter moget övervägande funnit vara det riktiga, lära synnerligen tungt vägande skäl böra fordras för att man efter så kort tid skulle börja jämka på systemet. Sådana skäl skulle vara att söka i en genom praxis vunnen erfarenhet i fråga om missförhållanden, som tarvade omedelbar rättelse. Någon vägledande praxis finnes emellertid ej alls att åberopa. Författningarna hava vunnit tillämpning endast ett år, 1911, och uppkomna tvister om deras rätta tillämpning hava icke i något fall hunnit prövas i högsta instans. Ett bifall till utskottets hemställan skulle följaktligen innebära en avvikelse från vad i avseende å lagändringar alltid ansetts vara med en god lagstiftningspraxis överensstämmande.»

Sedan detta skrevs, hava ytterligare två år förflutit. Under tiden har, på sätt utskottet i förevarande betänkande erinrat, kommit till stånd en viss rättspraxis, genom vilken ifrågavarande föreningars subjektiva skattskyldighet blivit bekräftad. De i utskottets bilagda *P. M.* citerade rättsfallen utvisa emellertid därjämte, att i skatteobjektivt hänseende en betydelsefull differentiering gjort sig gällande, i det vissa slag av inkomst med hänsyn till källan eller användningen gått fria från skatt. Sålunda hava tvenne nykterhetsföreningar sluppit skatta för behållning å vederbörligen medgivna lotterier, använd i ena fallet för egen församlingslokal, i det andra för ett allmännyttigt ändamål. En försvarsförening har ansetts icke skattskyldig för sin inkomst under ett år, då till försvaret från föreningen lämnats belopp, som överstigit inkomsten. Ett ordenssällskap har befriats från taxering för medlemsavgifter. Slutligen hava tvenne fackförbund förklarats icke skattskyldiga för mottagna bidrag från landsorganisationen och från samordnade organisationer. Taxerats hava däremot i hithörande fall inkomst av kapital samt förmögenheten.

En överblick av prejudikaten ger vid handen såsom en numera stadgad regel, att det är kapitalet och dess avkomst, som tagas till beskattning, ävensom, i enlighet med vad väl aldrig varit bestritt, inkomst av rörelse, där sådan vid sidan av den mera ideella verksamheten bedrivits, men att den för de flesta föreningar viktigaste och för många enda egent-

liga inkomsten, medlemmarnas tillskott eller avgifter, ansetts icke beskattningsbar, vilken förmån, såsom ovan nämnts, utsträckts till de ofta nog högst avsevärda understöd, som inom fackföreningsvärlden växlas mellan sam- eller över- och underordnade organisationer.

Efter den klagörande rättspraxis, som sålunda utvecklats, lär någon tvekan om författningarnas innehåll i förevarande avseende ej längre behöva råda. Det är då också tydligt, att det syfte, som ligger bakom motionärens numera modifierade yrkande om allenast utredning, icke kan vinnas utan formliga ändringar i författningarna. Det gäller då att se till, om övervägande skäl finnas för en sådan ändring. I motsatt fall torde anledning saknas att begära en utredning i ämnet, låt vara än så objektiv.

Ser man frågan ur principiell synpunkt, synes så mycket mindre grund vara att låta ifrågavarande föreningar bilda ett nytt undantag från den subjektiva skattskyldigheten, som, på sätt ovan erinrats, skatteobjekten i regel utgöras av det samlade kapitalet och dess avkastning. Kapitalet anses ju med rätta såsom inkomstkälla besitta vida större skattekraft än andra, vartill kommer, att juridiska personer i jämförelse med enskilda i varje fall aldrig funnits böra särskilt gynnas med skattelättnader.

Från praktisk synpunkt har man att taga i betraktande dels det allmännas skatteintresse och dels vederbörande föreningsars önskan att vid fullföljandet av sitt ändamål ej tyngas av skattebördan. Under den tidigare diskussionen i denna sak har det sagts, att den skatteinkomst, varom fråga kunde bliva, vore relativt så ringa, att hänsyn därtill icke borde få spela in. Detta betraktelsesätt, som kunde äga ett visst berättigande på ett tidigare stadium, kan numera, då föreningsväsendet i vårt land nått en förr oanad utveckling, som, efter allt att döma, kommer att i växande grad fortgå, ej längre vara befogat. I mån av föreningsväsendets tillväxt utåt i omfattning och inåt i ekonomiska resurser, framstå givetvis också starkare statens och kommunens skatteintressen. Med nämnda utveckling i skattekraft hos föreningarna bortfaller eller förminskas jämväl det motiv för skattefrihet, som kunde ligga i föreningens behov att under en svagare begynnelseperiod få utnyttja alla sina möjligheter för sin verksamhet.

Här är slutligen, såsom redan antytts, fråga ej blott om skatten till staten, utan ock om skatten till kommunerna, vilken ju i allmänhet utgör den större delen av skattebördan. Som känt är, står emellertid det kommunala skatteväsendets reformering på dagordningen, och hava vi

inhämtat, att de arbetande kommitterade, oavsett om någon framställning göres av riksdagen, komma att taga i noggrann omprövning även de till frågan om föreningarnas beskattning hörande spörsmål. Då härtill lägges, att ännu ej fyra år förflutit, sedan den nya lagstiftningen för statens skatteväsen trädde i tillämpning, förefaller det obestridligt som en med sund lagstiftningspraxis oförenlig åtgärd att nu föregripande eller ändrande inlåta sig på förevarande detalj av systemet.

Med avseende å nu anförda förhållanden hava vi yrkat, att utskottet skulle hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Bilaga.

P. M.

ang. senare rättsfall i fråga om s. k. ideella föreningars skattskyldighet.

Religiösa föreningar.

Evangeliska brödraförsamlingen i Göteborg hade inkomst av fast egendom och kapital samt ägde förmögenhet. 1911 års *beskattningsnämnder* taxerade församlingen till bevillning för inkomst av kapital samt till inkomst- och förmögenhetsskatt, varvid dock i förmögenheten ej inräknades den del av fasta egendomen, som användes för församlingens verksamhet. Som denna verksamhet avsåge att i samförstånd med svenska statskyrkan utöva prediko- och själavårdsverksamhet och församlingens tillgångar icke kunde användas för annat ändamål än berörda verksamhet och därmed sammanhängande understöd åt fattiga och sjuka, yrkade församlingen hos kammarrätten att såsom from stiftelse bliva skattefri. *Kammarrätten* ansåg också utredningen ådagalägga, att församlingen hade sådan egenskap, och undanröjde taxeringarna. Underdåniga besvär av vederbörande kronoombud hava icke föranlett ändring härutinnan (*Kungl. Maj:ts* utslag den 17 oktober 1912).

Norrköpings stadsmissionsförening ägde fastighet, som blott delvis upptogs av församlingslokal. Den andra delen var bevillningstaxerad. *Beskattningsnämnderna* 1911 ansågo föreningen skyldig erlägga förmögenhetsskatt för hela fastigheten. *Kammarrätten*, varest föreningen yrkade, att i den beskattningsbara förmögenheten måtte inberäknas blott den bevillningspliktiga delen av fastigheten, gjorde ingen ändring, men *Kungl. Maj:t* har, sedan föreningen styrkt sitt ändamål vara att »förena kristna i Norrköpings stad och dess närmaste omgivning för gemensam uppbyggelse och kristlig verksamhet», enär med hänsyn därtill föreningen jämlikt 5 § 2 mom. c och 12 § förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt måste anses frikallad från utgivande av inkomst- och förmögenhetsskatt, bifallit föreningens talan (utslag den 9 maj 1913). I motiveringen har *Kungl. Maj:t* följaktligen fastslagit föreningens skattefrihet beträffande inkomst- och förmögenhet.

Nykterhetsföreningar.

Logen nr 47 Frid av I. O. G. T. taxerades 1911 för inkomst av kapital och av ett med vederbörligt tillstånd anordnat lotteri samt för förmögenhet. Logen klagade beträffande lotteribehållningens taxering som inkomst. Den hade helt och hållet använts till avbetalning å skuld för en vid logens möten använd fastighet. Sedan *kammarrätten* ogillat klagomålen, har emellertid *Kungl. Maj:t* förklarat ifrågavarande behållning icke vara hänförlig till beskattningsbar inkomst (utslag den 31 oktober 1912).

Templet nr 712 Thor av templarorden hade likaledes haft behållning av i vederbörlig ordning föranstaltat lotteri och hade använt behållningen för uppriktande och underhållande av ett allmänt bibliotek i vidkommande samhälle. 1912 års *beskattningsnämnder* taxerade templet till bevillning och inkomst- och förmögenhetsskatt för samma behållning såsom inkomst, vilken åtgärd *kammarrätten* gillade. *Kungl. Maj:t* ansåg åter behållningen icke vara hänförlig till beskattningsbar inkomst och upphävde taxeringarna (utslag den 17 oktober 1913).

Föreningar med kulturellt eller socialt syfte.

Fredrika Bremerförbundet har till ändamål att »verka för en sund och lugn utveckling av arbetet för kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt såväl som i socialt och ekonomiskt hänseende». Sitt ändamål fullföljer förbundet genom olika organ, utom förbundets allmänna byrå, en avdelning för platsförmedling, en kommitté för lagfrågor, en sjuksköterskebyrå, en sjukkasse, en lanthushållningsskola och en stipendiefondsförvaltning. Förbundet blev av 1911 års *beskattningsnämnder* betraktat såsom en from stiftelse och således icke taxerat för inkomst eller förmögenhet. Sedan vederbörande kronombud hos *kammarrätten* yrkat, att förbundet skulle beskattas för inkomst av dess sjuksköterskebyrå och av kapital ävensom för förmögenhet, ogillade *kammarrätten* yrkandet under

åberopande av grunderna för 12 § 2 mom. b) bevillningsförordningen och 5 § 2 mom. c) skatteförordningen. *Kungl. Maj:t*, varest kronoombudet fullföljde sin talan, har däremot ansett förbundet icke vara hänförligt till sådana anstalter, vilka vore frikallade från utgörande av bevillning samt inkomst- och förmögenhetsskatt och förty förklarar förbundet skattskyldigt enligt båda beskattningsförordningarna (utslag den 24 oktober 1913).

Centralförbundet för socialt arbete, vars uppgift är att inom olika samhällslager söka väcka intresse för och sprida kunskap om sociala spörsmål för att därigenom medverka till lösningen af viktiga samhällsfrågor, blev 1911 taxerat för ränteinkomst och förmögenhet. Besvär med yrkande om skattefrihet hava, enär förbundet icke vore att hänföra till sådan inrättning, som jämlikt 12 § 2 mom. b) bevillningsförordningen och 5 § 2 mom. c) skatteförordningen vore frikallad från skattskyldighet, lämnats utan avseende av *prövningsnämnden* och *kammarrätten*. Kammarrättens utslag (den 16 december 1912) har icke överklagats.

Svenska allmänna djurskyddsföreningen, som har till ändamål att verka för en förnuftig och mild behandling av djuren samt motarbeta och beivra djurplågeri, blev 1912 taxerad för inkomst av kapital och för förmögenhet. Föreningen yrkade hos *prövningsnämnden* att såsom from stiftelse varda frikallad från skattskyldighet. *Prövningsnämnden* har emellertid, enär föreningen icke vore att hänföra till from stiftelse eller annan sådan sammanslutning, som författningsenligt vore frikallad från taxering, fastställt denna, och *kammarrätten* har funnit däröver anförda besvär ej föranleda ändring (utslag den 17 december 1913, vilket icke överklagats).

Svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, vilket har till uppgift att arbeta för stärkandet av svenska folkets sedliga kraft, taxerades 1912 för ränteinkomst och förmögenhet. Enär sällskapet med hänsyn till ändamålet med dess verksamhet syntes vara att hänföra till from stiftelse och således frikallat från taxering, undanröjde *prövningsnämnden* taxeringarna, och har *kammarrätten* med stöd av grunderna för 12 § 2 mom. b) bevillningsförordningen samt 5 § 2 mom. c) och 12 § b) skatteförordningen ej funnit skäl göra ändring. Utslaget (den 8 maj 1914) torde komma att överklagas.

Försvarsföreningar.

Föreningen för Stockholms fasta försvar har till ändamål att bestrida kostnaderna för anläggningar tillhörande försvarsanordningarna omkring Stockholm, vilket sker därigenom, att föreningen årligen till *Kungl. Maj:t* och kronan såsom gåva överlämnar ett såsom behöfligt för årets befäsningsarbeten beräknat belopp. Under 1910 överlämnades ett belopp, som avsevärt översteg föreningens inkomster. Föreningen, som ansåg sig fri från skattskyldighet, enär den tjänade ett statsändamål, blev emellertid 1911 taxerad för inkomst af räntor, aktier och årsavgifter av medlemmar samt för förmögenhet. *Kammarrätten* befriade blott beträffande årsavgifterna, men *Kungl. Maj:t* har, med avseende å vad i målet blivit upplyst om föreningens ändamål och verksamhet år 1910, jämlikt grun-

derna för 12 § 2 mom. a) bevillningsförordningen samt 5 § 2 mom. a) och 12 § b) skatteförordningen frikallat föreningen från skattskyldighet år 1911 (utslag den 6 juni 1913).

Kvinnoförbundet för Sveriges sjöförsvär blev 1911 icke av *beskattningsnämnderna* taxerat. Sedan vederbörande kronoombud besvärsviis yrkat, att förbundet måtte förklaras skattepliktigt för inkomst av kapital och för förmögenhet, har *kammarrätten*, enär det icke blivit utrett, att förbundets ändamål och verksamhet varit av den beskaffenhet att förbundet varit pliktigt utgöra bevillning för inkomst eller inkomst- och förmögenhetsskatt, ogillat yrkandet. Talan mot kammarrättens utslag (den 1 april 1914) har ännu ej fullföljts.

Föreningar med huvudsakligen sällskapligt syfte.

Frimurarelogen Mellersta Pelaren taxerades 1911 för inkomst av räntor och medlemsavgifter samt för förmögenhet. Sedan logen, enär frimurarorden verkade i den allmänna välgörenhetens tjänst och dess syfte vore etiskt och religiöst, i besvär hemställt, att logen såsom ett med from stiftelse likställt samfund måtte befrias från skattskyldighet, samt *kammarrätten* avslagit besvären, har *Kungl. Maj:t* allenast undantagit berörda avgifter från beskattning såsom inkomst (utslag den 17 oktober 1912).

Tjänstemannasällskapet i Stockholm taxerades 1911 för inkomst av en sällskapet tillhörig biljard, vilken dock icke varit upplåten för allmänheten. Sällskapet ansåg avgifterna för biljardens begagnande i beskattningshänseende jämförliga med andra medlemsavgifter och yrkade befrielse från taxeringen. *Kammarrätten* fann emellertid sällskapet skatteskyldigt för ifrågavarande inkomst, och *Kungl. Maj:t* har ej funnit skäl göra ändring i kammarrättens utslag (Kungl. Maj:ts utslag den 12 september 1913).

Sällskapet W. F. i Jönköping, som arbetar i ett ordenssällskaps gängse former, har enligt stadgarna till ändamål att bereda sjuk- och begravningshjälp och att bilda fattig- samt änke- och pupillkassa för medlemmar. Sällskapet taxerades 1911 för inkomst av kapital och för förmögenhet. Enär sällskapet vore att anse som sjukvårdsinrättning och pensionsanstalt, yrkades hos kammarrätten befrielse. Sedan *kammarrätten* avslagit besvären, samt sällskapet hos *Kungl. Maj:t* yrkat att åtminstone få från inkomsten avdraga beloppet av utgiven sjuk- och fattighjälp, har emellertid *Kungl. Maj:t* fastställt kammarrättens utslag (Kungl. Maj:ts utslag den 9 maj 1913.)

Ordenssällskapet Par Bricole, som har till syfte att utöva välgörenhet och verka för sångens höjande, taxerades 1911 för ränteinkomst och förmögenhet (åtskilliga för olika ändamål förvaltade fonder). Efter det *prövningsnämnden*, varest sällskapet yrkat full skattebefrielse, medgivit avdrag från inkomsten för utbetalda pensioner samt skattefrihet för i förmögenheten ingående »pensionsfonden», begärde sällskapet hos kammarrätten ytterligare avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för »gratialis» och anslag till sångens främjande samt i fråga om förmögenhetsberäkningen för »fonden till sångens främjande» och »P. Westerstrands fond till understödande och uppmuntrande av litterär verksamhet».

Detta har av *kammarrätten* bifallits genom utslag den 7 februari 1913, som icke överklagats.

Södermanland—*Närkes nation i Uppsala* taxerades 1911 för inkomst och förmögenhet, därvid i förmögenheten inräknades en byggnadsfond samt två fonder för biblioteks- och musikändamål. Nationens yrkande att nämnda fonder ej skulle beskattas såsom förmögenhet har i alla instanser ogillats (*Kungl. Maj:ts* utslag den 24 oktober 1913).

Västmanland—*Dala nation i Uppsala* blev 1911 taxerad för inkomst av fast egendom och kapital samt för förmögenhet. Tvist uppkom rörande storleken av beräknade hyresvärdet å nationens samlingslokaler i egen fastighet. *Prövningsnämnden* och *kammarrätten* (utslag den 20 januari 1914) hava avslagit nationens besvär härutinnan. Målet ligger nu hos *Kungl. Maj:t*. Obestridd är emellertid nationens subjektiva skattskyldighet.

Yrkesföreningar.

Svenska uppfinnareföreningen hade av 1911 års *beskattningsnämnder* icke uppförts till beskattning. Häröver klagade vederbörande kronoombud, och *kammarrätten* har förklarat föreningen skattepliktig för såväl ränte- och viss annan inkomst som förmögenhet (utslag den 5 februari 1913). Underdåniga besvär av föreningen äro ännu ej avgjorda.

Örebro läns slöjdförening och *Örebro fabriks- och hantverksförening* erhöllo vardera viss andel i vinsten å 1911 års industri- och slöjdtutställning i Örebro. Denna andel taxerades 1912 såsom inkomst. Föreningarna besvårade sig var för sig och yrkade befrielse, men hava taxeringarna fastställts av *prövningsnämnden* och *kammarrätten* (utslag den 12 februari 1914). Målen äro nu beroende på *Kungl. Maj:ts* prövning.

Arbetsgivare- och arbetaresammanslutningar.

Centrala arbetsgivareförbundet, som har till ändamål att i en organisation sammansluta arbetsgivare och leverantörer inom byggnads- och hantverksindustrien samt närstående fack, blev år 1911 icke taxerat. På besvär av vederbörande kronoombud har *kammarrätten* emellertid förklarat förbundet skattskyldigt enligt bevillningsförordningen för ränteinkomst samt enligt skatteförordningen för det överskott 1910 års räkenskaper utvisade, vilket understeg ränteinkomsten, och för förmögenhet (utslag den 23 mars 1914). *Kammarrättens* utslag har icke överklagats.

Stockholms byggmästareförening taxerades 1912 av vederbörande *prövningsnämnd* för det belopp såsom inkomst, varmed föreningens bokförda inkomster, bl. a. medlemsavgifter och räntor, överstigit utgifterna, samt för förmögenhet. *Kammarrätten*, varest föreningen yrkade skattefrihet, har, enär föreningen icke haft annan beskattningsbar inkomst än ränteinkomst, inskränkt skattskyldigheten

till denna inkomst samt till förmögenheten. Över kammarrättens utslag (den 24 mars 1914) har icke förts klagan.

Landsorganisationen i Sverige är Sveriges fackligt organiserade arbetares centralorganisation, bestående av i landet befintliga fackförbund, och har till allmänt ändamål att »giva styrka åt den svenska arbetarrörelsen i dess fackliga strävanden». Den skall i sådant syfte bl. a. agitera för fackföreningsrörelsen, meddela understöd vid arbetskonflikter och främja folketshusföretag.

Landsorganisationen deklarerade 1911 allenast inkomst av fast egendom (hyror). Efter mottagen anmaning att även uppgiva förmögenheten och eventuell inkomst av kapital förklarade organisationen, att densamma vore att hänföra till sådana anstalter eller stiftelser, som vore skattefria, och således icke deklarations-skyldig. Emellertid blev organisationen såsom juridisk person, som ej frikallats från skattskyldighet, av *taxeringsnämnden* taxerad jämväl för inkomst av kapital och för förmögenhet. *Prövningsnämnden*, varest organisationen klagade, fastslog dess skattskyldighet och ansåg densamma förty på grund av nämnda vägran att lämna uppgift hava förlorat sin klagorätt. *Kammarrätten* förklarade organisationen icke vara hänförlig till sådana anstalter, som vore frikallade från utgörande av bevillning för inkomst och inkomst- och förmögenhetsskatt, och således hava gått förlustig rätten till talan, samt lämnade anförda besvär utan avseende. *Kungl. Maj:t*, varest organisationen yrkat att bliva betraktad såsom förening för ideell verksamhet och som sådan befriad från skatt, har ej funnit skäl göra ändring i kammarrättens utslag och alltså i princip fastslagit skattskyldigheten utan att ingå i prövning av själva taxeringsbeloppen (utslag den 21 november 1913).

Föreningen Stockholms arbetarekommun, som har till uppgift valagitation, upplysningsverksamhet och understöd vid skattebetalning, blev år 1911 icke taxerad. På besvär av vederbörande kronombud, som yrkade att föreningen måtte beskattas för sina fonderade medel såsom förmögenhet, har *kammarrätten*, enär föreningen icke kunde anses hänförlig till sådan anstalt, som vore frikallad från utgörande av inkomst- och förmögenhetsskatt, bifallit yrkandet, och har *Kungl. Maj:t*, efter underdåniga besvär av föreningen, häruti ej gjort ändring (utslag den 12 september 1913).

Svenska träarbetareförbundet blev icke av 1911 års *beskattningsnämnder* upptaget till beskattning. Sedan kronans ombud besvärsvi hemställt, att förbundet måtte taxeras för ränteinkomst, efter avdrag för till fem procent beräknad förvaltningskostnad för förmögenheten, samt för förmögenhet, biföll *kammarrätten* denna framställning, och *Kungl. Maj:t*, där förbundet, såsom en sammanlutning för ideell verksamhet med understöd åt medlemmar vid arbetskonflikter, yrkat befrielse, har ej ändrat denna åtgärd (utslag den 3 oktober 1913).

Svenska skoarbetareförbundet, vilket har till ändamål att »samla alla fackföreningar inom skoindustrien till gemensamt arbete för medlemmarnas ekonomiska och sociala intressen», blev icke år 1911 taxerat. Av kronombudet väckt yrkande om förbundets taxerande för inkomst och förmögenhet bifölls emellertid i princip av *kammarrätten*, som dock från taxering undantog av förbundet mottaget understöd från samorganisationer. I underdåniga besvär påstod förbundet, att dess syfte att lämna understöd vid arbetskonflikter o. d. gjorde detsamma lik-

ställt med pensionsanstalter, sjuk- och fattigvårdsinrättningar och andra fromma stiftelser, som vore skattefria, och *Kungl. Maj:t* har visserligen, efter vad dåmera blivit upplyst om återstående inkomsts natur, upphävt taxeringen för inkomst, men fastställt förmögenhetstaxeringen (utslag den 20 november 1913).

Svenska skrädderiarbetareförbundet, som har motsvarande uppgift inom skrädderi- och sömnadsfacket, blev ej heller 1911 beskattat. Med bifall till kronans ombuds besvär har dock *kammarrätten*, då förbundet icke vore hänförligt till sådan anstalt, som vore frikallad från skattskyldighet, förklarat förbundet skattepliktigt för ränteinkomst och viss annan inkomst ävensom förmögenhet. Efter det förbundet i underdåniga besvär utrett sistberörda inkomsts beståndsdelar, bl. a. understöd från landsorganisationen, har *Kungl. Maj:t* väl funnit samma inkomst ej beskattningsbar, men i övrigt fastställt taxeringarna (utslag den 5 december 1913).

Svenska bleck- och plåtslagareförbundet har likaledes gått fritt hos 1911 års *beskattningsnämnder*. Sedan kronans ombud hos *kammarrätten* yrkat, att förbundet, som icke kunde hänföras under någon av de från skattskyldighet frikallade kategorier, måtte förklaras skattskyldigt för förmögenhet, har *kammarrätten* bifallit detta yrkande. På klagan av förbundet har *Kungl. Maj:t* ej gjort någon ändring (utslag den 10 oktober 1913).

Svenska grov- och fabriksarbetareförbundet, vilket skall i enahanda syfte som förenämnda speciella fackförbund samla alla fackföreningar, som ej lämpligen hänföras till annat förbund, taxerades ej 1911. Kronombudet klagade, och *kammarrätten* fann, med bifall till dennes talan, förbundet skattepliktigt för inkomst av kapital och för förmögenhet. Underdåniga besvär av förbundet hava ej bifallits (*Kungl. Maj:ts* utslag den 21 november 1913).